

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 95 0 P 041376 20 Rev 2
Banjaluka, 15.12.2020. godine.

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Fonda, B., koga zastupa punomoćnik Z. I., zaposlen kod tužitelja, protiv tuženog G. A. iz M., koga zastupa punomoćnik B. K., advokat iz Č., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj: 95 0 P 041376 19 Gž 2 od 24.10.2019. godine, na sjednici održanoj dana 15.12.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Trebinju broj: 95 0 P 041376 19 Gž 2 od 24.10.2019. godine preinačava, tako što se žalba tužitelja odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Trebinju broj: 95 0 P 041376 19 P 2 od 10.5.2019. godine u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev.

Obavezuje se tužitelj da tuženom, na ime naknade cjelokupnih troškova parničnog postupka isplati iznos od 2.920,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Trebinju broj: 95 0 P 041376 19 P 2 od 10.5.2019. godine odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu nadoknadi štetu po osnovu isplaćenih porodičnih penzija B. A., djetetu umrlog osiguranika B. M. iz N., za period od 18.02.2014. do 28.02.2019. godine u iznosu od 24.113,27 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od isplate svakog pojedinačnog mjesečnog iznosa penzije, odnosno od 10. u mjesecu za prethodni mjesec, pa do konačne isplate, kao i za buduće isplate penzija u iznosu od 440,68 KM, koje će tužitelj isplaćivati B. A. iz N. nakon okončanja ovog postupka, odnosno od 01.3.2019. godine (buduća šteta), a sve u skladu sa nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke. Obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.462.00 KM.

Presudom Okružnog suda u Trebinju broj: 95 0 P 041376 19 Gž 2 od 24.10.2019. godine, žalba tužitelja je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je usvojen tužbeni zahtjev i obavezan tuženi da tužitelju nadoknadi štetu po osnovu isplaćenih porodičnih penzija A. B., djetetu umrlog osiguranika M. B. iz N., za period od 18.02.2014. do 28.02.2019. godine, u iznosu od

24.113,27 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od isplate svakog pojedinačnog mjesečnog iznosa penzije, odnosno od 10. u mjesecu za prethodni mjesec, pa do konačne isplate, kao i da buduće isplate penzija, u iznosu od 440,68 KM, koje će tužitelj isplaćivati A. B. iz N. nakon okončanja ovog postupka, odnosno od 01.3.2019. godine, snosi na svoj teret (buduća šteta), u skladu sa nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke.

Obavezan je tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.850,00 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji osporena presuda preinači, tako da se odbije tužbeni zahtjev i tužitelj obaveže da mu nadoknadi troškove revizionog postupka.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se ista odbije, kao neosnovana.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu naknadi štetu koju trpi isplaćivanjem porodične penzije kćerki svog osiguranika koji je smrtno stradao u saobraćajnoj nezgodi koju je izazvao tuženi.

Raspravljajući o stavljenom zahtjevu prvostepeni sud je utvrdio – da je pravosnažnom presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 K 155093 14 Kps od 16.09.2014. godine tuženi oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine zbog počinjenog krivičnog djela teško kazneno djelo protiv sigurnosti javnog prometa iz člana 336. stav 4, u vezi sa kaznenim djelom ugrožavanje sigurnosti javnog prometa iz člana 332. stav 2, u vezi sa stavom 1. Kaznenog zakona Federacije BiH; da je izvršenjem ovog krivičnog djela nastupila smrt M. B., osiguranika tužitelja; da je tužitelj, rješenjem broj: ... od 24.03.2014. godine, A. B., djetetu umrlog osiguranika M. B., priznao pravo na porodičnu penziju, počev od 18.02.2014. godine u mjesečnom iznosu od 168,23, rješenjem broj: ... od 07.7.2014. godine, u mjesečnom iznosu od 173,84 KM, počev od 18.02.2014. godine, rješenjem broj: ... od 08.07.2014. godine u mjesečnom iznosu od 386,30 KM, počev od 10.4.2014. godine, i da ta penzija sada iznosi 440,68 KM, počev od 01.01.2019. godine; da je u periodu od 18.02.2014. do 28.02.2019. godine na ime penzija tužitelj isplatio A. B. novčani iznos od 24.113,27 KM. Ove činjenice nisu sporne ni među parničnim strankama.

Predmetna saobraćajna nezgoda se desila kada su se tuženi, poginuli M. B. i još dva radnika vraćali sa posla, a radili su kod istog poslodavca, pa se radi i prijavljena je kao nesreća na poslu.

Na temelju prednjih utvrđenja prvostepeni sud nije udovoljio tužbenom zahtjevu, jer da za to nisu ispunjeni uslovi iz odredbi člana 164. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 134/11, 82/13, 96/13 i 103/15 – u daljem tekstu: ZPIO). Analizirajući i ocjenjujući sve provedene dokaze (iskaze svjedoka i sadržaj navedene presude iz krivičnog postupka) nalazi da je tuženi počinio krivično djelo iz nehata, odnosno da prilikom saobraćajne nezgode nije postupao sa grubom, odnosno krajnjom nepažnjom. Prihvata iskaze saslušanih svjedoka, koji su potvrdili tvrdnju tuženog da je na put iznenada izašao pas zbog kojeg je on, nastojeći ga izbjeći, naglo skrenuo i izgubio kontrolu nad vozilom, usljed čega je došlo do prevrtanja i pogibije M. B., a što se sve može pripisati samo običnoj nepažnji.

Drugostepeni sud prihvata žalbu tužitelja, pa kako iz navedene krivične presude proizlazi da je tuženi vozio neprilagođenom brzinom uslovima puta i saobraćaja, te je znatno prekoračio dozvoljenu brzinu i preticanje započeo naglo i na kratkoj dužini, a u opisu načina izvršenja krivičnog djela se ne spominje nikakav pas, zanemaruje iskaze svjedoka i nalazi da se radi o krajnjoj nepažnji, slijedom čega preinačava prvostepenu presudu i udovoljava tužbenom zahtjevu.

Drugostepena presuda nije pravilna.

Materija naknade štete koju tužitelj ima pravo zahtjevati od osobe koja je uzrokovala invalidnost ili smrt osiguranika, uređena je odredbama člana 164. ZPIO, prema kojim je Fond PIO obavezan tražiti naknadu štete od lica koje je prouzrokovalo invalidnost ili smrt osiguranika (stav 1.), ako je učini radnik u vezi sa radom za nju odgovara poslodavac kod kojeg je u radnom odnosu (stav 2.), a radnik odgovara samo ako je štetu prouzrokovao namjerno ili iz krajnje nepažnje (stav 3.).

Drugačije rečeno, šteta nastala prouzrokoivanjem invalidnosti ili smrti osiguranika podrazumjeva radnju lica (fizičkog ili pravnog) kojom je prouzrokovana (namjerno ili nepažnjom) invalidnost ili smrt i ako je iz ovih okolnosti ostvareno pravo iz penzijskog ili invalidskog osiguranja. Radi se, dakle, o pravu koje ne bi bilo ostvareno po redovnom toku stvari da nije bilo te radnje, odnosno, da ne bi došlo do isplate invalidske ili porodične penzije, što umanjuje ukupna sredstva fonda, pa mu se tako nanosi šteta.

U konkretnom slučaju šteta za tužitelja je nastupila isplaćivanjem porodične penzije djetetu poginulog osiguranika, čiju pogibiju je uzrokovao tuženi počinivši naprijed opisano krivično djelo. Budući da se saobraćajna nezgoda desila u vezi sa radom, uslov za odgovornost tuženog je da je predmetna šteta uzrokovana namjerno ili njegovom krajnjom nepažnjom.

U ovom sporu, doduše, postoji pravosnažna osuđujuća presuda protiv tuženog zbog krivičnog djela iz kojeg je tužitelju nastala sporna šteta. U smislu odredbe člana 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca, parnični sud je vezan za tu presudu. Međutim, postojanje pravosnažne osuđujuće krivične presude ne lišava parnični sud obaveze da utvrdi da li su navedene štetne posljedice uzrokovane namjerno ili usljed krajnje nepažnje krivično osuđene osobe. Sud je dužan da u svakom konkretnom slučaju utvrđuje stepen krivice štetnika u građanskopravnom smislu i samo onda kada, na osnovu rezultata parničnog postupka, utvrdi da se štetna radnja može po pravnim pravilima građanskog prava okvalifikovati kao namjera ili krajnja nepažnja, i ukoliko su ispunjeni ostali uslovi, može utvrditi osnovanost postavljenog regresnog zahtjeva za naknadu štete. Naročito u slučaju kada je štetnik pravosnažnom krivičnom presudom proglašen krivim za krivično djelo učinjeno iz nehata (kao u ovom slučaju) – potrebno je u parnici raspraviti i utvrditi, da li se u građanskopravnom smislu radi o krajnjoj nepažnji.

Krajnja nepažnja, kao uslov odgovornosti radnika za štetu pričinjenu Fondu PIO (o kojoj govori odredba člana 164. stav 3. ZPIO) je faktičko pitanje i procjenjuje se prema okolnostima događaja pod kojim je šteta nastala.

U konkretnom slučaju tuženi je osuđen za krivično djelo učinjeno iz nehata, na način što je vozio brzinom većom od dozvoljene (102 km/sat) u pokušaju preticanja drugog vozila koje je izvršio naglo i na kratkoj dužini, usljed čega je izgubio kontrolu nad vozilom i sletio u kanal za oborinske vode, pri čemu je smrtno stradao osiguranik tužitelja - kako proizlazi iz sadržaja izreke krivične presude, kojim je opisana radnja izvršenja predmetnog krivičnog djela.

U opisanim radnjama izvršenja, istina, ne spominje se pas na putu. Međutim, saslušani svjedoci – D. K., koji se vozio sa tuženim i E. B., vozač automobila koji je tuženi pokušao preteći, su istakli (potvrdivši tako navode tuženog) da se je, neposredno pred nastanak nezgode, pojavio pas na putu, koji je za sve njih (pa i tuženog kao vozača) predstavljao iznenadnu prepreku i da je tuženi reagovao na uobičajeni način kako bi i oni sami reagovali.

Ovi svjedoci su tvrdili da su iste iskaze dali i u toku krivičnog postupka, ali oni nisu sadržani u navedenoj osuđujućoj krivičnoj presudi (koja je pročitana kao dokaz), budući da je donesena na osnovu sporazuma o priznanju krivnje. Svoju sumnju u ovakve tvrdnje svjedoka, izraženu u toku postupka i u žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, tužitelj nije dokazao (a na njemu je bio teret dokazivanja, u smislu odredbe člana 7. stav 1. i člana 123. stav 1. ZPP). Zato prvostepeni sud, suprotno tvrdnji tužitelja i stavu drugostepenog suda, nije imao razloga da sumnja u njihovu istinitost. Sadržaj izreke krivične presude, u kojem je detaljno opisana predmetna saobraćajna nezgoda, kao materijalni dokaz, naravno, kako nalazi i drugostepeni sud, ima značajnu dokaznu vrijednost. Međutim, kod postojanja i drugih, naprijed navedenih dokaza (iskaza svjedoka, učesnika u saobraćajnoj nezgodi), nije se samo na osnovu nje mogao ocjeniti i utvrditi stepen krivice tuženog (radi li se o krajnjoj ili samo običnoj nepažnji). Ovo tim prije jer pojava psa na putu nije od značaja za određivanje bitnih obilježja krivičnog djela koje je tužitelju stavljeno na teret.

Kod takvog stanja stvari, kako je neposredni uzrok nastanka saobraćajne nezgode, iznenadna pojava psa na putu, i po ocjeni ovoga suda, uzimajući u obzir sve provedene dokaze i činjenice koje je utvrdio prvostepeni sud, ne radi se o krajnjoj nepažnji tuženog, bez obzira što je svojim ponašanjem povrijedio odredbe Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama, zbog čega je oglašen krivim i kažnjen po zakonu.

Iz izloženog slijedi da tužitelj nije dokazao ispunjenost uslova iz odredbe člana 164. ZPIO, za stavljanje regresnog zahtjeva prema tuženom, slijedom čega je odlučeno kao u izreci temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

Kad sud preinači odluku protiv koje je izjavljen pravni lijek, odlučiće o troškovima cijelog postupka (član 397. stav 2. ZPP). Tužitelj je izgubio parnicu i dužan je tuženom naknaditi troškove postupka (član 386. stav 2. ZPP). Tuženi je zahtjev za naknadu troškova postupka postavio na glavnoj raspravi, pa mu za radnje, koje su bile nužne, a preduzete po advokatu, pripada pravo na naknadu: na ime zastupanja na dva održana ročišta po 700,00 KM, što sa paušalom (25%) od 350,00 KM, naknadom za utrošeno vrijeme od 120,00 KM, te troškovima sastava revizije od 1.050,00 KM, daje ukupan iznos od 2.920,00 KM, sve obračunato saglasno odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) – član 2. Tar. br. 2, 9. i 12. i član 14. stav 2.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić